

Arbeidsprogram TJN 2026

Politikk, særlige prosjekter, organisatoriske mål og tiltak for Tax Justice Norge.

Politisk introduksjon

Vi går inn i 2026 i en tid som preges av geopolitisk usikkerhet, nye teknologier og et trusselbilde i endring. Handels- og skattepolitikk blir i økende grad brukt som utenrikspolitiske verktøy, og internasjonalt samarbeid er under press, noe som skaper økt usikkerhet for små, åpne økonomier som Norge.

Samtidig fortsetter økonomisk ulikhet å øke, både innad i og mellom land. Vi er vitne til en enorm konsentrasjon av formue og makt hos noen få velstående individer og multinasjonale selskaper, samtidig som fattigdom er på en oppadgående kurve på verdensbasis. I Norge er ulikheten nå på nivå med før første verdenskrig, samtidig som matkøene øker og flere sliter med å dekke bo- og andre levekostnader.

Skatteparadis, skatteunndragelse og aggressiv skatteplanlegging forsterker økonomisk ulikhet, svekker inntektene til fellesskapet, og undergraver legitimiteten og tilliten til skattesystemet. Utviklingsland taper nå en større andel av sine statsbudsjetter til skatteparadis og internasjonal skattetriksing enn de har til å bruke på helse, utdanning eller klimatilpasning. Det haster å få på plass internasjonale, rettferdige løsninger som styrker alle lands evne til å skattlegge verdiskapning og formuer på den måten de ønsker.

Land som Norge opplever også konsekvensene av internasjonal skattekonkurrans og finansielt hemmelighold. Små og mellomstore bedrifter taper i møte med multinasjonale konsern som kan flytte sine skatteforpliktelser, med negative konsekvenser for verdiskapning lokalt. Opplevelser av ulikhet og urettferdighet i skattesystemet truer skattemoralen og kan virke negativt på tilliten og demokratiet i Norge.

Politiske tiltak som fremmer åpenhet og skatterettferd har kommet langt i Norge, men mye gjenstår. Åpenhet blir i økende grad knyttet til sikkerhetspolitiske utfordringer, både for å motvirke organisert økonomisk kriminalitet og for å overholde sanksjoner. Samtidig ønsker stadig flere investorer bedre informasjon om bedrifters aktivitet og eierskap for å kunne ta bedre beslutninger. I 2024 fikk Norge endelig et register over reelle rettighetshavere, en milepæl i kampen mot finansielt hemmelighold. Dessverre gjør registerets utforming at informasjonen i praksis er utilgjengelig. Selv i land som Norge, med sterke tradisjoner for åpenhet, kreves det kontinuerlig overvåking for å sikre at åpenhetstiltak fungerer etter hensikt og ikke svekkes over tid.

På globalt nivå er det stadig mer anerkjent at skattesystemet må bevege seg mot en enhetlig tilnærming til selskaper, som speiler selskapenes egne strategier for å maksimere avkastning og minimere skatteregning. Samtidig foregår det omfattende reformarbeid i viktige internasjonale arenaer for å motvirke hemmelighold og misbruk av skattesystemer. For aller første gang forhandler også landene i FN om nye internasjonale skatteregler. Målet er å etablere et nytt regime for inkluderende og effektivt skattesamarbeid i form av en rammekonvensjon innen slutten av 2027. 2026 blir et viktig år for denne prosessen.

Tax Justice Norge arbeider for å motvirke konsekvensene av skatteparadis, skadelig skattekonkurrans og flernasjonale selskaper og velstående eliters misbruk av skattesystemer. Som medlem av Tax Justice Europe er vi en del av Global Alliance for Tax Justice, en bred internasjonal bevegelse som arbeider for større åpenhet og demokratisk kontroll over nasjonale og globale skattesystemer.

Politiske mål

Beskrivelse av organisasjonens prioriterte politikkområder og tilhørende politiske krav

Global skatterettferdighet

Robuste nasjonale skattesystemer og stabile skatteinntekter er et av de viktigste verktøyene vi har i møte med globale utfordringer. Samtidig er disse avhengige av et internasjonalt skattesamarbeid som ivaretar alle lands skattegrunnlag og muliggjør effektiv og rettferdig skattlegging både innad i, og mellom land. Misbruk av smutthull og svake regelverk i dagens internasjonale skattesystem fører til enorme skattetaap. Resultatet er et system som kun gagnar de aller rikeste enkeltpersonene, og de største multinasjonale selskapene, særlig de med forretningsmodeller som vektlegger digitale tjenester og immaterielle verdier.

Kjernen i problemet er at konsernene er blitt globale, mens skattesystemer fortsatt er nasjonale. Et selskap behandles som et selvstendig skattesubjekt, selv hvis det inngår i et multinasjonalt konsern, og ikke tenker på seg selv som selvstendig. Reglene som skal kontrollere handel og skatt innad i konsern har etter hvert blitt svært komplisert, og åpner døra for at store overskudd plasseres i skatteparadis og går ubeskattet. Det er derfor på høy tid at konserner behandles som de enhetlige aktørene de er, og skattlegges deretter.

Internasjonalt skattesamarbeid for å løse disse utfordringene er et tema for både OECD og FN. Av disse har FN størst demokratisk legitimitet, men det er OECD som har den største tekniske kapasiteten og har ledet arbeidet de siste tiårene. Flere utviklingsland har over lengre tid kritisert samarbeidet i OECD for å være lite inkluderende, og løsningene for å være dårlig tilpasset deres utfordringer og markeder. OECDs topilar-avtale fra 2021 har ikke lyktes å løse utfordringene med en digital og global verdensøkonomi. Den globale minimumsskatten (Pilar 2) har gitt noen land økte skatteinntekter, men er under stort press etter USAs uttrekning, trusler om straffetiltak og unntak av amerikanske selskaper.

FN-konferansen om utviklingsfinansiering (FFD4) i 2025 la tydelige føringer for større finansiell åpenhet og økt skattesamarbeid som del av nasjonal ressursmobilisering for bærekraftig utvikling. I tillegg skal FNs medlemsland innen 2027 forhandle frem en skattekonvensjon, som skal legge rammene for et nytt internasjonalt skattesystem. 2026 blir et viktig år i disse forhandlingene. Norges erfaring fra skattesamarbeid med både utviklingsland og i OECD gir en unik posisjon til å sikre et mer rettferdig og inkluderende internasjonalt skattesamarbeid. **TJN mener:**

- Norge må være en forkjemper for FNs rolle i internasjonalt skattesamarbeid, og fortsette å bidra med økonomisk støtte til både FNs skattekomité og forhandlingene av en skattekonvensjon.
- Norge må fremme enhetlig skattlegging internasjonalt, for å stoppe kappløpet mot bunnen for selskapskatt og sikre at globale skattesystemer er omfordelende til fordel for utviklingsland.
- Norge bør ytterligere styrke "Skatt for utvikling"-programmet.
- Regjeringen må informere om konsekvensene av OECDs topilar-avtale for å muliggjøre en opplyst offentlig debatt, og utrede nasjonale tiltak dersom OECD-prosessen ikke leverer.

Åpenhet i eierskap

Informasjon om hvem som kontrollerer store verdier i samfunnet er avgjørende for en velfungerende økonomi og et sunt demokrati. Åpenhet om eierskap motvirker korrupsjon og organisert økonomisk kriminalitet, forenkler etterlevelse av sanksjoner, gir innsyn i viktige maktforhold i samfunnet, gir kreditorer

og investorer bedre beslutningsgrunnlag og forenkler skattemyndighetenes arbeid. Verdien av, samt kvaliteten på informasjonen, blir desto bedre hvis den er tilgjengelig for allmennheten.

Eierskapsinformasjon bør derfor offentliggjøres i egne registre, og informasjonen må være av høy kvalitet. Bedre informasjonstilgang er et viktig ledd i å styrke kapasitet hos offentlige etater, men etterspørres også av finansforetak, eiendomsmeglerforetak og andre som er pålagt å kjenne sin kunde. I Norge har Stortinget vedtatt å opprette et løpende oppdatert aksjonærregister (2014) og et register over reelle rettighetshavere (2015). Registeret over reelle rettighetshavere ble lansert i 2024, men den tekniske løsningen for innsyn er komplisert og begrenset, som undergraver tiltakets nytteverdi. En arbeidsgruppe fra Finansdepartementet jobber med å vurdere registerets fremtid, inkludert spørsmålet om åpenhet for allmennheten som har vært Stortingets eksplisitte ønske.

Det er viktig at eierskapsinformasjon ikke er fragmentert slik det legges opp til nå, men at man jobber mot et felles eierskapsregister som dekker selskaper, eiendom og andre verdier. **TJN mener:**

- Register over reelle rettighetshavere må åpnes for allmennheten så fort som mulig.
- Registeret over reelle rettighetshavere må ha en effektiv tilgangsmekanisme. Dette innebærer et brukergrensesnitt, søk på virksomhets- og personnavn, samt mulighet for nedlasting av totalbestand og selvbestemte mengder data.
- Terskelen for eierskap som inkluderes i registeret over reelle rettighetshavere må senkes fra 25 % eierskap til 5 %, og inkludere eiere bak forvalterregistrerte aksjer.
- Registeret over reelle rettighetshavere må kobles sammen med annen eierskapsinformasjon i et felles økosystem for eierskapsopplysninger, som er av høy kvalitet, åpent og gratis.
- Regjeringen må få på plass et løpende oppdatert aksjonærregister.
- Regjeringen må stille krav om eierskapsinformasjon, og løpende informasjon ved eierskifte, i konsesjoner og offentlige anskaffelser.
- Norge må arbeide internasjonalt for å etablere et globalt eierskapsregister der informasjon om eierskap for alle typer formuesverdier, også på tvers av landegrenser, hentes og tilgjengeliggjøres.

Åpenhet i selskapers virksomhet

Mangel på åpenhet om multinasjonale selskapers virksomhet muliggjør overskuddsflytting og skatteunngåelse. Dette gir et betydelig konkurransefortrinn i møte med små og mellomstore, helnasjonale bedrifter. Muligheten til å unngå skatt ved interne transaksjoner over landegrenser har gjort seg enda mer gjeldende ved fremveksten av teknologiselskaper, som ikke trenger å ha fast driftssted i et land for å selge tjenestene sine der. Tapene er relativt sett størst for utviklingsland, med konsekvenser for global ulikhet.

For at politikere, presse, forskere, investorer og sivilsamfunn skal ha mulighet til å holde multinasjonale selskaper til ansvar, må nøkkelinformasjon om selskapene være offentlig tilgjengelig. Land-for-land-rapportering (LLR) bør derfor innføres som standard for multinasjonale selskaper. Et slikt regelverk ble innført i Australia i 2024. Dette regnes i dag som verdens mest ambisiøse. I Norge finnes det i dag tre forskjellige regelverk som ligner LLR, men med betydelige mangler. Stortinget har bedt om et bedre regelverk siden 2016. Det er behov for en ambisiøs LLR som kan harmonisere lappeteppet av eksisterende regler, slik at LLR blir velfungerende for alle interessenter, og forutsigbart for næringslivet. Stadig flere investorer etterspør LLR, av hensyn til både bærekraft og skatterisiko. I 2025 ble et direktiv om LLR besluttet innlemmet i EØS-avtalen. Det er ventet at forslag til nytt regelverk kommer på høring i 2026.

Skatterådgivere er også en viktig kilde til informasjon om eierforhold og skattearrangementer i selskaper, men advokater har sterk taushetsplikt og blir ofte unntatt slike rapporteringsplikter. **TJN mener:**

- LLR må gjelde for alle multinasjonale selskaper, og det må rapporteres fra alle land selskapene har virksomhet. Rapportene må være offentlig tilgjengelig, og avvik må kunne sanksjoneres.
- Store investorer som Oljefondet bør utøve press for at selskapene de eier rapporterer LLR.
- Store offentlige innkjøpere bør kreve LLR som vilkår i offentlige anbudsprosesser og konsesjoner.
- Alle skatterådgivere, inkludert advokater, må være pliktige til å rapportere om skattearrangementer for sine kunder.

Informasjonsdeling mellom land

Finansinstitusjoner er pålagt å dele informasjon om hvilke utlendinger og selskaper som bruker deres tjenester, og informasjonen går til skattemyndighetene i hjemlandet deres. Likevel gjenstår mye for at dette skal fungere godt. I tillegg er det et vedvarende problem at det ikke deles informasjon om andre typer formuesverdier. Landene i G20 har startet arbeidet for å inkludere kryptoeiendeler i informasjonsutveksling fra og med 2025, og utreder muligheter for å utveksle informasjon om fast eiendom.

Ny forskning viser at bedre informasjon om utenlandsformuer ikke nødvendigvis fører til økt innkreving, spesielt i kjente skatteparadiser. Utfordringer knyttet til mangelfull rapportering fra tredjeparter er også en utfordring i land der oppdagelsesrisikoen anses som lav. Det er dessuten svært krevende for utviklingsland å få automatisk tilgang til skatterelevante informasjon fra andre land, blant annet fordi de ikke alltid kan møte krav for beskyttelse av persondata. Virkningen av automatisk informasjonsutveksling er også vanskelig å evaluere, da makrodata om for eksempel hvilke land og skatteparadiser som brukes, ikke er offentlig tilgjengelig. **TJN mener:**

- Norge må arbeide for å utvide automatisk informasjonsutveksling til å gjelde alle formuesverdier, og sikre utveksling mellom alle land.
- Norge må offentliggjøre aggregerte tall fra den automatiske informasjonsutvekslingen fra finansinstitusjoner til bruk i forskning og annet kunnskapsarbeid.
- Norge bør løfte behovet for å utvide samarbeid om informasjonsutveksling i relevante fora som OECD og FN, med mål om at utviklingsland kan få større nytte av samarbeidet.

Nasjonal skatterettferdighet

Dagens globale skattesystem begrenser lands mulighet til å innrette nasjonale skatteregler på den måten de ønsker. Utnyttelse av smutthull gjør dessuten skattesystemene mindre effektive, og skaper en forskjellsbehandling til fordel for de rikeste enkeltpersonene og selskapene som har tilgang til skatterådgivning og tjenester for å redusere sine skattebetalinger. På denne måten veltes en større andel av skattemiksen på de som tjener minst, og hindrer skattesystemets omfordelende effekt med negative konsekvenser for økonomisk ulikhet.

Erfaringene fra prosessen rundt OECDs topilar-avtale har vist verdien av en todelt tilnærming til skattepolitikk. Stater må jobbe internasjonalt for å utvikle mer effektive og rettferdige internasjonale regler, men også iverksette egnede nasjonale tiltak for å sikre sitt rettmessige skattegrunnlag. Digitalskatt er et eksempel, der land innførte midlertidige nasjonale regler som tvang frem forhandlinger om et koordinert

internasjonalt regelverk i OECD. Når dette regelverket igjen trues av land som motsetter seg koordinering, bør enkeltland gå i forkant med unilaterale tiltak for å sikre rettferdige skattesystemer globalt.

Samtidig må vi fortsette å sikre integriteten av det systemet vi allerede har, og opprettholde høy kapasitet i både skattemyndighetene og kontrollerende organer. Det siste året har det kommet varsler fra flere forskjellige hold om manglende prioriteringer, kapasitet og verktøy i det offentlige for å avdekke skjult eierskap og skatteunndragelse. **TJN mener:**

- Regjeringen må sørge for at Skatteetaten har tilstrekkelige ressurser til, og prioriteringer for kontrollvirksomhet.
- Kapasiteten til Økokrim må styrkes.
- Regjeringen må legge til rette for bedre informasjonsdeling innad i offentlig sektor og mellom finansinstitusjoner for å hindre organisert økonomisk kriminalitet, inkludert skatteunndragelse.
- Kunnskapsgrunnlag om skattetriksing og organisert økonomisk kriminalitet må styrkes gjennom økt finansiering til forsknings- og utdanningsinstitusjoner, presse og sivilsamfunn.
- Regjeringen må sørge for at den samlede effekten av det norske skattesystemet er progressivt og rettferdig, og bidrar til å bremse veksten i økonomisk ulikhet.

Særlige prosjekter

Beskriver særlige prosjekter som skal gjennomføres i løpet av året. Løpende oppgaver er utelatt. Tax Justice Norge skal:

- Produsere innspill til høringer, holde foredrag og kurs, produsere analyser, podcast, nyhetsbrev, videoer og SoMe-innhold, samt skrive en ny fagbok og øke samarbeidet med ungdomsorganisasjoner (Norad).
- Delta aktivt i forhandlinger om en skattekonvensjon i FN, og påvirke norsk politikk for å fremme et mer effektivt, inkluderende og rettferdig internasjonalt skattesystem.
- Produsere rapport om skjult eierskap og fortsette å veilede journalister og andre aktører i metoder for å grave i eierskap, inkludert gjennom tilgang til register over reelle rettighetshavere, samt jobbe for mer åpenhet om eierskapsinformasjon (Finansmarkedsfondet).
- Tilrettelegge for skoloring og samarbeid med fagbevegelsen i Norge, samt tilrettelegge for et samarbeid i fagbevegelsen innenfor skatt og åpenhet (LO, Unio, Fagforbundet).
- Avholde dialogmøter med næringslivsaktører i skatteetikk og åpenhet, og jobbe for at selskaper utvikler egen skattepolicy (Etisk Handel Norge).

Organisatoriske mål

Det er vårt mål å sikre god organisatorisk, administrativ og økonomisk drift av organisasjonen, samt å jobbe for å vokse og oppnå større økonomisk uavhengighet og økonomisk diversifisering. Tax Justice Norge skal:

- Styrke og utvikle vår rolle i samarbeidsprosjekter med skattefaglige organisasjoner, forskningsinstitusjoner og andre fagmiljøer på skatt.
- Jobbe strategisk for å øke antall medlemmer.
- Igangsette prosjekter som bygger kompetanse og i fremtiden sikrer mer uavhengig finansiering.
- Fortsette å lete etter nye faste finansieringsmuligheter og prosjektmidler.